

Limsfjorden, idet det er forbudt dels at fiske og salbyde Hummer, som ikke have en Længde af 8 Tommer, maalt fra Pandehornets Spids til Svømmeviftens Kant, dels overhovedet at fiske og salbyde Hummer i Waanederne August og September. Der er nu efter Udvalgets Formening Grund til ikke blot at bibeholde en saadan Bestemmelse for Limsfjordens Vedkommende, men ogsaa at udvide den til at gjælde for det øvrige Rige. Der har paa enkelte Steder ved Sjællands Kyst, saaledes ved Hirtshals, Hirtsholmene og Vassø, været, og er iildels endnu, et ret godt Hummerfiskeri; men det er i de senere Aar, især ved Holmene, aftaget kjendelig og vistnok paa Grund af Opfiskning. Stjoudt det kan have sin Vanfærlighed videnskabeligt at begrunde det, synes de Erfaringer, der ere gjorte navnlig i Norge, bestemt at godtgjøre, at Hummerfiskeriet baade kan odelægges ved Opfiskning og atter bringes paa Fode igjen ved Fædning. En saadan Fædning, beroende paa et Forbud mod at Hummerfangst i flere eller færre Waaneder af Aaret, er ogsaa, saavidt Udvalget betjændt, Lov i Norge, Sverig og Skotland, og der hæver sig allerede Stemmer i Nordamerika for at faa lignende Indstrænkninger indførte der. Udvalget foreslaar derfor, at Fædningsbestemmelsen fra Limsfjordslovgivningen udvides til en almengjældende Regel, dog med nogle Forandringer i samme, af hvilke særlig maa fremhæves den, at Fædningstiden forlægges fra August og September til Juni og Juli. Al frede Hummeren ved vore Kyster i de to nævnte Waaneder foresætter Udvalget aldeles hensigtsløst, da der ikke er noget vigtigere Moment i Hummerens Naturhistorie, som særligt vides at være knyttet til disse to Waaneder. Det er derfor foreslaaet at faae Fædningstiden henlagt til Juli Waaned, i hvilken Hummeren efter de Oplysninger, som have staaet til Udvalgets Raadighed, hos os i Almindelighed er „blød," d. v. s. skal stifte eller nylig har stiftet Stal og derfor er uspiselig og uaffættelig som Handelsvare. Da den imidlertid af denne Grund ogsaa vil være mindre udsat for at fiskes paa denne Tid, under almindelige Forhold — man har dog i Norge Erfaring for, at Konkurrence mellem Opfiskerne kan føre dertil. — vil dens Fædning i Juli Waaned alene neppe være af stor Betydning, naar dertil ikke søies Juni Waaned som den, hvori Hummerhannen fornemmelig (thi om en Del af Mai Waaned gjælder formodentlig det samme) dels har moden Udrog (d. v. s. Kogt med Fosterdannelse i), dels bærer den spæde udtlatte Yngel under sin Bagtrop (Pole). Verved at der gives denne Tid og Sted til at gennemgaa denne sin første Livsperiode paa den af Naturen anviste Maade, vil der formentlig allerbedst sørges for at Hummerfiskeriet ikke griber altfor forstyrrende ind i dette værdifulde Krebsdyrs naturlige Formering. Et Forbud alene mod at fange Hummerne i denne Periode vilde ikke ramme Hensigten, da Fiskerne snart vilde finde paa ved at afstrabe Kogten eller Yngelen at give de fangne Hummer for den Utvindige Udseende af at være Hanner. Den foreslaaede Fædetid — der er fortrekkelig end den flere andre Steder gjældende — vil saaledes være mindre trykkende for Fiskerne og Fiskehandelen end den nu gjældende og dog efter al Almindelighed bedre ramme Formaalet dermed (Smlgn. Bilag V [S. 51] til Udvalgets Forhandlingsprotokol). Ved den lille Forandring i Waanedbestemmelsen for den salgbare Hummer har Udvalget troet at finde en mere praktisk Form for denne Bestemmelse og tillige at komme den rette Grandse mellem hvad der her er tilladt og ikke tilladt, nærmere.

§ 12. D. L. 5—10—43, giver, som betjændt, Grundejerne ved Havets Kyster Eneret til at drive Fiskeri ved Waalegaarden i Havet udfor deres Grunde. Denne Ret for Grundejerne er af gammel Oprindelse, idet den allerede findes fastsat i Christian III's Haandfæstning af 1536, dog kun for de adelige Grundejere, og senere i samme Konges Necesser af 1547 og 1558; Christian V's Lov udvidede først Retten til alle Grundejere og gjorde saaledes Eneretsbestemmelsen til en almengjældende Regel for Waalegaardsfiskeri i Havet. Denne Grundejerne saaledes indrømmede Waalegaardsret, der nu har bestaaet i Aarhundreder, har utvivlsomt sin Oprindelse fra selve de Forhold, hvorunder det paagjældende, overordentlig vigtige Fiskeri foregaa, og er til stor Gaan for dets Drift. Lige som der derfor ikke af Hensyn til dette Fiskeri er Grund til at gjøre nogen Forandring i den nævnte Lovregel, saaledes vil dette af andre Grunde neppe lade sig gjøre. Af den nævnte Eneret, der oprindeligt var en Slags Privilegium, men nu fremtræder som en til Grundejendom ved Havet knyttet privat Herlighedsret, er nemlig afledet en Mængde andre private Rettigheder, idet Waalegaardsretten paa mange Steder er bortkastet eller bortlejet, henlagt til Fæstegaarde som en Del af Fæstet, tillagt Embeder som Lønning, eller endog helt bortsolgt ved Stjødning fra Kystejendommen, saa at den fremtræder som en selvstændig fast Ejendomsret. Der kan derfor efter Udvalgets Mening ikke være Spørgsmaal om andet, end at bibeholde de gjældende Bestemmelser om Waalegaardsretten som Undtagelse fra den almindelige i Lovforslagets § 4 udtalte Regel om alle Statsborgeres frie Adgang til Havfiskeriet, og § 12 gaar derfor kun ud paa at udtale Reglen efter 5—10—43 med Forbehold af den Ordning, som i Henhold til samme i Tidernes Løb har udviklet sig, saaledes at det tillige udtales, at Waalegaardsretten kan ved Salg stilles fra Kystgrundene, idet der ikke synes at være tilstrækkelig Fore til at nægte Kystejeren Ret til paa denne Maade at disponere over den heromhandlede til hans Ejendom liggende Herlighed.

§ D. L. 5—10—43 er fra Grundejernes Waalegaardsret undtaget „de Fjorde, som Kongen